

नेपाल राजपत्र

भाग १

श्री ५ को सरकारद्वारा प्रकाशित

खण्ड २६] काठमाडौं, असार १ गते २०३६ साल [अतिरिक्ताङ्क २०

राष्ट्रिय पञ्चायत सचिवालयको

सूचना

श्री ५ महाराजाधिराजबाट राष्ट्रिय पञ्चायतको तीसौं अधिवेशनलाई २०३६ साल अषाढ १ गते रोज ६ का दिन बक्सेको सम्बोधन सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशित गरिएको छ ।

शाही सम्बोधन

स्वस्तिश्री गिरिराजचक्रचूडामणि नरनारायणेत्यादि विविध विरुदावली विराजमान मानोन्नत महेन्द्रमाला परम नेपालप्रतापभास्कर ओजस्विराजन्य परम गौरवमय तेजस्वी त्रिभुवनप्रजातन्त्रश्रीपद परम उज्ज्वल कीर्तिमय नेपालश्रीपद परम प्रोज्ज्वल नेपालतारा परम पवित्र ॐरामपट्ट परम ज्योतिर्मय सुविख्यात त्रिशक्तिपट्ट परम सुप्रसिद्ध प्रबल गोरखादक्षिणबाहु परमाधिपति अतिरथी परम सेनाधिपति श्री श्री श्री श्री श्रीमन्महाराजाधिराज वीरेन्द्र वीर विक्रम शाहदेव देवानाम् सदा समरविजयिनाम् ।

१६१
आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

राष्ट्रिय पञ्चायतका अध्यक्ष तथा सदस्यहरू,

१. नेपालको स्वतन्त्र अस्तित्वलाई अक्षुण्ण राखी सामाजिक न्यायको आधारमा मुलुकको विकास गर्दै राष्ट्रियताको संरक्षण र सम्वर्द्धन गर्ने उद्देश्य लिएर निर्दलीय प्रजातान्त्रिक पञ्चायती व्यवस्थाको सूत्रपात भएको हो । लोकसम्मतिलाई नै मुख्य आधार मान्ने हाम्रो परम्परा रहिआएकोले जनताले नै आफ्नो राजनैतिक भविष्यबारे आफैं निर्णय लिन पाउनु भन्ने लक्ष्य राखी राष्ट्रिय जनमतसंग्रह लिने प्रजातान्त्रिक व्यवस्था गरिन लागेको हो भन्ने कुरा राष्ट्रिय पञ्चायतको यस तीसौं अधिवेशनलाई सुनाउन पाउँदा हामीलाई खुशी लागेको छ ।
२. जनमतसंग्रह स्वतन्त्र र निष्पक्ष रूपमा धाँधली हुन नदिई सम्पन्न गराउन मेरो सरकारले आफ्नो दायित्वमा कुनै कमी हुन नदिई पूरा गर्नेछ र यस काममा राष्ट्रिय चुनाव आयोगलाई पूर्ण सहयोग प्रदान गर्नेछ । यस महत्वपूर्ण घडीमा देशमा शान्ति र अमनचैन कायम राख्नु सबैको परम कर्तव्य हुनेछ । मुलुकको शान्तिमा खलल पार्न खोज्ने कुनै पनि दुष्प्रयासलाई मेरो सरकारले कुनै प्रकारको छुट दिने छैन ।
३. आज देशको सामु बहुपक्षीय समस्या र अभावहरू छन् । जनताको कठिनाइ र मर्काहरूप्रति मेरो सरकारको ध्यान केन्द्रित भै राखेको छ । मेरो सरकारले अध्ययन गरी मौजूदा करप्रणालीमा सामयिक सुधार गर्दै लैजानेछ । जनताका अन्य अभावहरू हटाउन मेरो सरकारले व्यावहारिक कदमहरू चाल्नेछ ।
४. देशमा केही वर्षदेखि लागू भएको जिल्ला प्रशासन योजनाको अनुभवबाट मेरो सरकारले स्वीकृत गरेको ग्रामीण विकासको प्रारूपको आधारमा गाउँ र जिल्लास्तरीय उपयुक्त खालका जनमुखी योजना बनाई विकासप्रक्रियालाई अझ तीव्र पार्दै लैजाने प्रयास गरिनेछ ।
५. आगामी आर्थिक वर्ष चालू पाँचौं योजनाको अन्तिम वर्ष हुने भएकोले सो वर्षको विकासकार्यक्रम पाँचौं योजनामा निर्धारित वित्तीय तथा भौतिक लक्ष्यहरू पूरा गर्ने लक्ष्य राखी तर्जुमा गरिनेछ । साथै व्यापक जनसहभागिताको आधारमा स्थानीय साधन र स्रोतको प्रभावकारी परिचालन गरी तलैदेखि योजना र विकास-कार्यक्रमको तर्जुमा र कार्यान्वयन गरी निरपेक्ष गरीबी रेखामुनिका जनताको जीवनस्तर उठाई दैनिक जनजीवनका अत्यावश्यक खाँचोहरूको आपूर्ति बढी सँगै जनतामा पुर्‍याउने उद्देश्य राखी आगामी छैठौं योजनाको मस्यौदा पनि आगामी आर्थिक वर्षको मध्यतिर मेरो सरकारले तयार गर्नेछ ।

१५५२

६. देशविकासको लागि आवश्यक हुने बढ्दो लगानीको अनुपातमा आन्तरिक एवं बाह्य स्रोतहरूबाट साधन परिचालन गर्नेतर्फ मेरो सरकार प्रयत्नशील रहिरहनेछ । सामाजिक न्यायको सिद्धान्तलाई ध्यानमा राखी राजस्वप्रशासनलाई बढी सुदृढ एवं सक्षम बनाउन विशेष जोड दिइनेछ । अनुशासित एवं मितव्ययी आर्थिक प्रशासनको विकासमा जोड दिनुको अतिरिक्त जनताले तिर्नु पर्ने कर वा विदेशी सहायताबाट उपलब्ध साधनबाट अनावश्यक एवं अनुत्पादक खर्चलाई पनि निरुत्साहित गरिनेछ ।

मेरो सरकारले प्रशासनलाई बढी विकासोन्मुख बनाउने क्रममा निजामती सेवामा विशेषज्ञको अभिवृद्धि गर्ने कार्य चालू राख्नेछ र स्थानीय प्रशासनलाई बढी सक्षम बनाउन निजामती सेवासम्बन्धी नियमहरूमा आवश्यक सुधारहरू गर्नेछ ।

८. हाम्रो देशको अर्थतन्त्रमा कृषिक्षेत्रको प्रमुख भूमिका रहेकोले सिचाइ-सुविधा विस्तार गर्ने कार्यक्रमका साथै हाल सिचाइसुविधा उपलब्ध क्षेत्रमा आवश्यक प्राविधिक सहयोग, उत्पादन सामग्री तथा ऋण उपलब्ध गराई सघन कृषि विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । जनसहभागिताको माध्यमबाट सञ्चालित साना सिचाइ योजनाहरूतर्फ पनि अझ बढी जोड दिइनेछ ।

९. आगामी वर्षमा साना किसान विकास आयोजनालाई अझ बढी व्यापक रूपमा सञ्चालन गरिनेछ ।

१०. कृषि विकास आयोजनाहरू तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्न आवश्यक पर्ने सक्षम जनशक्तिको सुनियोजित ढङ्गबाट क्रमिक रूपमा विकास गर्दै लैजानु वाञ्छनीय भएकोले आगामी वर्षमा मेरो सरकारले कृषि जनशक्ति योजना तर्जुमा गरी लागू गर्नेछ ।

११. खाद्यान्न न्यून हुने क्षेत्रहरूमा खाद्यान्न विक्रीवितरण गरिने क्रममा मेरो सरकारले राष्ट्रिय खाद्य योजना लागू गर्नेछ । यस योजना अन्तर्गत नियमित रूपले भइराखेको खाद्यान्न विक्रीवितरण प्रणालीबाहेक “आपत्कालीन खाद्यान्न जगेडा” तथा “न्यूनतम खाद्यान्न परिचालन जगेडा” समेत दुईवटा खाद्यान्न जगेडा कोषको स्थापना गरी परिचालन गर्नेछ । साथै पशुधनको समसामयिक विकास तथा संरक्षणको लागि मेरो सरकारले एक विशेष योजना तर्जुमा गरी लागू गर्नेछ ।

१२. भूमिसुधार कार्यक्रमलाई बढी सुदृढ, प्रभावकारी र गतिशील तुल्याइनेछ । ग्रामीण क्षेत्रमा उपलब्ध साधन, सीप र क्षमताको अधिकतम सदुपयोग हुने गरी जन-आकांक्षा अनुकूल साझा कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ ।

आधिकारिकता मुद्राङ्कित भागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागू हुनेछ।

१३. उद्योगधन्दा तथा औद्योगिक व्यवसाय आधुनिक अर्थतन्त्रको सबैभन्दा गतिशील क्षेत्र भएको र समग्ररूपमा विकासको लागि यस क्षेत्रको उन्नति महत्वपूर्ण भएकोले देशमा औद्योगिक विकासको लागि उपयुक्त वातावरण सिर्जना गर्ने हाल चालू औद्योगिक नीतिलाई समयानुकूल बनाइनेछ । औद्योगिक विकासको निमित्त अवस्था र आवश्यकता अनुसार विदेशी लगानीलाई अवसर प्रदान गरिनेछ । साथै विदेशी र नेपालीको संयुक्त लगानीलाई पनि प्रोत्साहित गरिनेछ । खनिज सम्पदाको विकासकार्यमा अझ बढी सक्रियता तथा तदारुखता ल्याउने मेरो सरकारको प्रयास जारी नै रहनेछ ।

१४. मेरो सरकारले निर्माणसामग्री तथा उपभोग्य सामग्रीहरूको आपूर्तिमा विशेष ध्यान दिई आन्तरिक बजारको सुव्यवस्थाको साथै खासगरी छिमेकी मुलुकहरूसंगको व्यापारविकासमा विशेष ध्यान दिनेछ । समुद्रपारतर्फको व्यापारको सुदृढीकरण र विस्तार गरिनेछ । औद्योगिक प्रतिष्ठानको अतिरिक्त निर्माण, परिवहन, कृषि तथा अन्य क्षेत्रमा संलग्न श्रमिकहरूको कल्याणकारी संस्था खडा गर्ने र सुरक्षा गर्ने उद्देश्य लिई नयाँ श्रम ऐनको तर्जुमा गरिनेछ । देशको अर्धदक्ष जनशक्तिलाई तालीम उपलब्ध गराई तिनको सीपमा वृद्धि गरी रोजगार दिलाउने उद्देश्यले श्रमिक केन्द्रहरूलाई संस्थागत रूपमा विकास गरिनेछ ।

१५. देशको ऐतिहासिक, सांस्कृतिक तथा प्राकृतिक सम्पदा नै हाम्रो प्रमुख आकर्षण रहिआएकोले तिनको राम्रो जगेर्ना गरी प्रादेशिक सन्तुलनको आधारमा क्रमशः पर्यटनक्षेत्रको संस्थागत विकास गर्दै लैजान मेरो सरकार प्रयत्नशील रहनेछ ।

१६. दुर्गम स्थानका जनताहरूमा यातायातको सुविधा पुऱ्याउन मेरो सरकारले विगत वर्षहरूमा झैं यो वर्ष पनि झोलुङ्गे पुल एवं साना विमानस्थलहरू निर्माण गर्ने क्रम जारी नै राख्नेछ । वर्तमान विमानस्थलहरूलाई बढी सुविधासम्पन्न गर्ने कार्यहरू पनि जारी रहनेछन् । जनसहभागिताबाट निर्माण हुने पञ्चायती मार्गहरूको लागि मेरो सरकारले स्पष्ट नीति तथा आधारहरू तयार पारेको छ र जनसहभागितालाई अझ बढी व्यवस्थित र सक्रिय रूपमा परिचालन गरी पञ्चायती मार्गहरू विशेष प्राथमिकतासाथ निर्माण गरिनेछन् ।

१७. मेरो सरकारले सञ्चारक्षेत्रमा दूर सञ्चार व्यवस्थालाई आधुनिकीकरण गर्ने सिलसिलामा अर्थ स्टेशन (Earth Station) निर्माण गरी कृत्रिम

१६४

भू-उपग्रह मार्फत् अन्तर्राष्ट्रिय दूर सञ्चार सञ्चालन गर्नेतर्फ आगामी वर्षमा प्रारम्भिक कार्य शुरू गर्नेछ र मध्यमाञ्चल तथा पश्चिमाञ्चल विकासक्षेत्रहरूमा मिडियम वेभ रेडियो प्रसारण केन्द्रहरू स्थापना गर्न आवश्यक कार्यवाही गर्नेछ ।

१८. शिक्षाको न्यूनतम सुविधा प्राथमिक उमेरका सबै बालकबालिकाहरूलाई उपलब्ध गराउने क्रममा प्राथमिक तहमा अध्ययन गर्ने सबैलाई निःशुल्क पाठ्यपुस्तक वितरणव्यवस्था जारी राखिनेछ ।

१९. शैक्षिक सुविधाको विस्तार तथा विद्यालय सञ्चालनमा जनसहभागितालाई अझ प्रोत्साहित गरिनेछ । यसको अलावा विषय शिक्षक उत्पादन तथा शिक्षक तालीम कार्यमा विशेष जोड दिइनेछ । मध्यमस्तरीय प्राविधिक जनशक्ति अपेक्षित संख्यामा उत्पादन गर्न प्राविधिक अध्ययन संस्थानहरूको क्षमता वृद्धिको लागि भौतिक सुविधा बढाउनेतर्फ विशेष प्रयास गरिनेछ ।

२०. गत वर्षदेखि केही जिल्लामा सञ्चालन गरिएका कार्यमूलक प्रौढ शिक्षालाई बढी प्रभावकारी ढङ्गबाट अरू जिल्लाहरूमा क्रमिक रूपमा विस्तार गरिनेछ । राष्ट्रिय शिक्षा पद्धति योजनाको पूर्णविधि मूल्यांकनको प्रतिवेदन र हालै विद्यार्थीहरूद्वारा प्रस्तुत शैक्षिक मागहरूलाई समेत ध्यानमा राखी शैक्षिक क्षेत्रमा आवश्यक सुधारहरू गरिनेछन् ।

२१. जनसंख्याको बढ्दो चापलाई दृष्टिगत गरी राष्ट्रिय जनसंख्या आयोगबाट जनसंख्या नीति निर्धारण गर्नुको साथसाथै प्रभावकारी कार्यक्रमको तर्जुमाद्वारा परिवार नियोजन सेवालाई स्थानीय पञ्चायतहरूको माध्यमद्वारा गाउँ-गाउँसम्म पुर्याउन विशेष व्यवस्था पनि गरिनेछ ।

२२. विशेषगरी औलो, क्षय एवं कुष्ठ जस्ता संक्रामक रोगको नियन्त्रण एवं औषधोपचारको अतिरिक्त स्वास्थ्य सेवाको प्रविधि क्रमशः ग्रामीण क्षेत्रसम्म प्रसार गर्नेका लागि मेरो सरकारले स्वास्थ्य कार्यकर्ताको व्यवस्था गर्नेछ र अन्य क्षेत्रमा जस्तै स्वास्थ्यको क्षेत्रमा पनि जनसहभागितालाई बढी जोड दिनेछ ।

२३. अधिराज्यको महत्वपूर्ण प्राकृतिक सम्पदा मानिएको जलस्रोतको व्यापक रूपमा सदुपयोग गर्नेतर्फ आयोजनाहरू तर्जुमा एवं कार्यान्वयन गर्नमा मेरो सरकारको प्रयास जारी रहनेछ । मुलुकको वर्तमान मागलाई ध्यानमा राखी जलस्रोतको परिचालनमा बृहत् जलविद्युत् योजनाको साथसाथै मझौला

आधिकारिकता मुद्रण द्विभाषी गबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

खालका तथा जनताको सहभागितामा सञ्चालन हुन सक्ने ग्रामीण जलविद्युत् आयोजनाहरूलाई समेत मेरो सरकारले अरू व्यापक रूपमा सञ्चालन गर्नेछ । मेरो सरकारले निर्माणाधीन कुलेखानी र देवीघाट जलविद्युत् आयोजनाहरूको प्रगतिमा जोड दिनेछ ।

२४. पञ्चायती वन र पञ्चायत संरक्षित वनहरू छुट्याउने र योजनाबद्ध रूपमा सरसुविधासहित सञ्चालन गराउने कार्यक्रम राखी सामुदायिक वन विकास योजना आगामी आर्थिक वर्षदेखि शुरू गरिनेछ । साथै निजी वन र कबूलियती वनलाई पनि बढी मात्रामा प्रोत्साहित गर्दै जाने नीति कायम रहनेछ ।

२५. अव्यवस्थित रूपमा वसोवास गरेकाहरूलाई व्यवस्थित तरीकाले वसोवास गराउने कार्यक्रम चालू रहनेछ । व्यक्तिगत उपभोक्ताहरूलाई विशेष सुविधाजनक किसिमबाट काठ-दाउरा उपलब्ध गराउने नीति लिइनेछ र नेपालको प्राकृतिक सम्पदा तथा वन्य जन्तुको संरक्षण, सम्बर्द्धनकार्यहरू र विभिन्न राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा आरक्षहरूको सञ्चालन बढी वैज्ञानिक तवरमा गरिनेछ ।

२६. जनस्वास्थ्यरक्षाको दृष्टिकोणबाट औषधिको उत्पादन र बिक्री-वितरणमा विशेष व्यवस्था गरिनेछ ।

२७. मेरो सरकारले जलाधार क्षेत्रमा भू तथा जल संरक्षण योजना वैज्ञानिक ढङ्गबाट गर्न जलाधार क्षेत्रहरूको सर्वेक्षण गरी विस्तृत कार्यक्रम तयार गरेर भू-क्षमता र स्थितिको आधारमा भू-उपयोग गर्ने सिद्धान्तलाई जोड दिनेछ ।

२८. राष्ट्रिय विकासको लागि आवश्यक आधारभूत प्रक्रियाहरूको निर्धारण-मा कानून तर्जुमा गर्दा विकासप्रक्रियालाई बढीभन्दा बढी सघाउ पुग्ने र अनावश्यक व्यवधान उत्पन्न नहुने कुरामा विशेष ध्यान दिइनेछ । सर्वसाधारण जनताको हित र सुविधालाई ध्यानमा राखेर न्यायप्रशासनको कार्यविधिमा उपयुक्त सुधार गर्दै लैजाने प्रयास जारी रहनेछ ।

२९. शाही नेपाली सेनालाई ईमानदारीपूर्वक आफ्नो कर्तव्य पालन गर्नको निमित्त बढी दक्ष र सक्षम गराउँदै लैजाने कार्यक्रम जारी रहनेछ । नेपाल प्रहरी सेवालाई अझ बढी दक्ष बनाउँदै लैजाने उद्देश्यले प्रहरी तालीममा पनि गुणात्मक सुधार ल्याई प्रहरी संगठनलाई वैज्ञानिक ढङ्गबाट विकसित गर्दै लैजाने कार्यक्रम चालू रहनेछ ।

११६६

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

३०. मेरो सरकारले शान्तिपूर्ण सह-अस्तित्व, सार्वभौमिकता र समानताका आधारमा विश्वका सबै मुलुकहरूसित र खासगरिकन छिमेकी मित्रराष्ट्रहरूसितको वर्तमान मैत्री सम्बन्धलाई अझ सुदृढ गर्दै लैजाने नीति जारी राख्नेछ ।

३१. नेपाललाई शान्तिक्षेत्र घोषणा गरियोस् भन्ने हाम्रो प्रस्तावको धेरै मित्रराष्ट्रहरूबाट समर्थन प्राप्त भएको छ र आउँदो वर्षमा अरू मित्रराष्ट्रहरूबाट पनि हाम्रो प्रस्तावको समर्थन हुनेछ भन्ने विश्वास लिएका छौं ।

३२. यसै वर्ष हवानामा हुने असंलग्न राष्ट्रहरूको छैठौं शिखर सम्मेलनमा नेपालको प्रतिनिधित्व हुनेछ ।

३३. हाम्रो मैत्रीपूर्ण निमन्त्रणामा श्रीलंकाका राष्ट्रपति श्री जे. आर. जयवर्दन तथा श्रीमती जयवर्दन गत कार्तिकमा नेपाल भ्रमणमा आउनु भएकोले हाम्रा दुई देशको मित्रता अझ घनिष्ट हुन गएको छ ।

३४. साथै हाम्रा तत्कालीन प्रधानमन्त्री श्री कीर्तिनिधि बिष्टद्वारा गत असोजमा गरिएको चीनको औपचारिक भ्रमणबाट हाम्रा दुई मुलुकबीच रहेको परम्परागत मैत्री सम्बन्ध र समझदारीमा अभिवृद्धि हुन गएको छ ।

३५. नेपालको विकासमा सघाउ पुऱ्याउने मित्रराष्ट्रहरू र अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरूबाट भएको सहयोगका लागि मेरो सरकार कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछ ।

३६. अन्त्यमा, जनताको हित र समुन्नतिको निम्ति मेरो सरकारले उठाउने कदमहरूलाई सम्पूर्ण देशवासीहरूले कर्तव्यनिष्ठ र लगनशील भएर सहयोग गर्नेछन् भन्ने हामीले आशा राखेका छौं ।

जय नेपाल !

आज्ञाले—

अनन्त पौड्याल

राष्ट्रिय पञ्चायतको सचिव

१६७

श्री ५ को सरकारको छापाखाना, सिंहदरबार, काठमाडौंमा मुद्रित ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

मुद्रण विभाग, सिंहदरबार

१६८

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।